

2019. Вип. 146. С. 179–191. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.171218>

4. Ратнова А. В. Кримінальні процесуальні та криміналістичні основи використання електронних документів у доказуванні : дис. ... д-ра філософії : 081/ Львівський держ. у-т внутр. справ. Львів, 2021. 248 с.

5. Плескач В. Л., Затонацька Т. Г. Інформаційні системи і технології на підприємствах : підручник. Київ : Знання, 2011. 718 с.

6. Конявский В. А., Гадасин В. А. Основы понимания феномена электронного обмена информацией. Мінськ : Серія «Бібліотека журналу «УЗІ», 2004. 327 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-29>

Вінгловська О. І.,

кандидат юридичних наук,

професор кафедри публічного та приватного права

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

УКРАЇНА ЯК ДЕРЖАВА КАНДИДАТ В ЧЛЕНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ІСТОРИЧНІ, ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Ситуація в якій знаходиться Україна, в деякому сенсі нагадує Європу часів Другої Світової війни і повоєнний період відродження. Адже саме під час запеклих боїв, які точились на європейському континенті зародилась ідея створення європейського економічного співтовариства на нових безпекових, політичних, правових, економічних та соціальних засадах. Ідея створення нового європейського об'єднання належала французькому політику і економісту Жану Моне, учаснику Французького Комітету національного визволення, який мав попередній досвід співпраці з Лігою Націй та досвід розробки планів розбудови американської воєнної економіки під час Другої світової війни. Свій план для нової Європи Жан Моне запропонував канцлеру повоєнної Німеччини Конраду Аденауеру. Ідея знайшла підтримку і подальше втілення в Плані та Декларації Шумана 1950 року [1]. В Декларації були визначені основні засади співіснування майбутньої об'єднаної Європи. Як влучно визначив Ханс Шмидт: «Європу не вдасться утворити в один

момент або на підставі одного єдиного плану. Вона буде будуватись на основі конкретних досягнень, з яких розпочнеться фактична солідарність» [2, с. 108].

Робер Шуман також ідеолог, натхненник європейської інтеграції, який пройшов шлях боротьби з гітлерівськими загарбниками, в перші повоєнні роки був міністром фінансів, прем'єр-міністром, міністром закордонних справ Франції. План Шумана отримав практичне втілення в Договорі про створення об'єднання вугілля та сталі, підписаному 18 квітня 1951 року в Парижі Францією, Німеччиною, Італією та країнами БЕНІЛЮКС, а згодом до Договору приєдналися і інші європейські країни [3]. Таким чином, Паризький договір про створення ЄОВС став першим основоположним актом європейської інтеграції. Надалі, в 1957 році у Римі були підписані наступні всеохоплюючі інтеграційні угоди, а саме Договір про європейське економічне співтовариство [4] і Договір про Євратом [5]. Паризька та Римські угоди містили не лише регламентацію економічних відносин, а й регламентацію в сфері прав людини, перш за все соціальних прав, надалі і громадянських та політичних прав. Таким чином, держави, що стали сторонами договорів, юридично закріпили створення Спільного ринку, основою якого стали чотири основні принципи: вільне переміщення людей, товарів, послуг та капіталів. Згідно Договорів була створена спільні наднаціональні керівні, судові та дорадчі органи для кожного об'єднання окремо, але згодом у 1965 році Договором про злиття було утворено єдині наднаціональні керівні органи для всіх трьох співтовариств, що надалі сприяло більш поглибленій інтеграції європейських економічних співтовариств [6]. В 1991 році в Маастріхтському договорі про створення Європейського Союзу всі три економічні співтовариства увійшли основною складовою як Європейське економічне співтовариство.[7] Таким чином, євроінтеграційні ідеї, які зародились в розпал Другої світової війни, отримали юридичне закріплення в 1950-і роки і практичну реалізацію в подальший період. Процес євроінтеграції відбувався поступово, але саме завдяки об'єднанню економіка Європи із стану вщент зруйнованої війною, досягла за всіма показниками рівня другої економіки в світі. Підтвердженням успіху євроінтеграційних процесів стало підписання державами Маастріхтського договору про створення Європейського Союзу у 1992 році, тобто договору про більш широку інтеграцію європейських держав в усіх напрямках і сферах життя. Основою Договору, основою Європейського Союзу є його фундамент – Європейське Економічне Співтовариство, спільна інтегрована економіка та господарство. Поглиблюючи інтеграцію усіх сфер взаємодії держав ЄС, Маастріхтський договір закріплює створення інституту єдиного громадянства,

спільну зовнішню та безпекову політику, спільні внутрішню, соціальну та регіональну політики, спільну систему правосуддя та захисту прав людини, що базуються на принципах справедливості, демократії та верховенства права. Відповідно ці фундаментальні засади функціонування держави зафіксували й вноrmували у відповідних розділах Договору про Європейський Союз. Практична реалізація Договору призвела до нового етапу співробітництва в усіх сферах, рівня інтеграції та до фактичної конфедерації держав-членів.

Договір про Європейський Союз є напіввідкритим, тобто передбачає приєднання інших держав, але за згодою всіх сторін, всіх держав-учасниць Договору та за умов відповідності критеріям і стандартам, що закріплені в Договорі. Надалі, зміни і доповнення, які були внесені Амстердамським договором 1997 року [8], Ніщким договором 2001 року та Лісабонським договором 2007 року розширили повноваження наднаціональних інституцій і посилили інтеграцію держав-членів Європейського Союзу [9]. Преамбула Договору про Європейський Союз визначає основну мету створення, перш за все створення сприятливих умов для економічного та соціального прогресу європейських народів, високого рівня зайнятості й досягнення збалансованого, сталого розвитку, сприяння утвердженню самобутності Європейського Союзу на міжнародній арені за допомогою здійснення загальної зовнішньої політики й політики безпеки, посилення захисту прав та свобод громадян при збереженні суверенітету держав.

Ефективна реалізація Договору про Європейський Союз підняла новий високий рівень не лише економічної, соціальної інтеграції, а й поглиблений рівень політичної та юридичної інтеграції європейських співтовариств на засадах принципів демократії та верховенства права.

Законом України «Про внесення змін до Конституції України щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору», від 07 лютого 2019 року, N 2680-VIII Верховна Рада ухвалила основний стратегічний напрямок розвитку нашої держави на інтеграцію в Європейський Союз та євроатлантичні безпекові структури [10]. Таким чином у Преамбулі Конституції України закріплено формулювання щодо європейської ідентичності українського народу і незворотності європейського та євроатлантичного курсу України: «Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською

нацією, усім Українським народом права на самовизначення, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу» [11].

Водночас, чинний Закон встановлює повноваження законодавчої та виконавчої гілок влади щодо євроінтеграції. Верховна Рада, як вищий законодавчий орган, визначає основні засади реалізації через прийняття відповідних законодавчих актів, а уряд, як вищий виконавчий орган, забезпечує практичну реалізацію стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО. Також, згідно Закону, невиконання або порушення внесених змін в Конституцію щодо євроінтеграції передбачає оскарження в судовому порядку.

23 червня 2022 року Європейська рада, вищий керівний орган Європейського Союзу, в який входять глави держав та урядів країн-членів ЄС, одноголосно прийняли рішення про за надання Україні статусу країни- кандидата на вступ до Європейського Союзу [12] Надання статусу країни-кандидата в члени Європейського Союзу є великим досягненням України, яка пройшла свій історичний євроінтеграційний шлях, заплативши велику ціну життями кращих українців. Статусу держави-кандидата передувала серед інших документів про партнерство, Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their member states, of the one part, and Ukraine, of the other part). Угода між Україною та Європейським Союзом про асоціацію, замінила попередню Угоду про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною та дала змогу перейти від партнерства до більш поглибленого співробітництва не лише в економічній, але й в політичній сфері.[13] Політичну частину угоди було підписано 21 березня 2014 року, економічну частину – 27 червня 2014 року. В тому ж 2014 році Російська Федерація розпочала відкриту агресію проти України, анексувала і окупувала частину території нашої держави. Але агресія не лише не завадила, навпаки солідаризувала європейське співтовариство з Україною та об'єднало українське суспільство навколо євроінтеграційної ідеї. Тому, надання в 2022 році, в розпал вже широкомасштабної агресії РФ проти України, статусу кандидата в члени Європейського Союзу дає

потужний політичний сигнал Російській Федерації, що Україна офіційно стає частиною Європейського Союзу, частиною євроатлантичного співтовариства. Надання реальної перспективи повноправного членства України в Євросоюзі змінює також і геополітичну конфігурацію як на європейському континенті, так і в світі.

Отже, членство України в ЄС передбачає всеосяжне об'єднання в усіх у сферах в тому числі у сфері освіти, науки та культури, що зобов'язує дотримуватись загальноєвропейських критеріїв, європейських принципів та стандартів. Європейський Союз є об'єднанням з ознаками конфедерації, до якого входять 27 європейських держав і Україна має стати потужним новим членом європейського співтовариства, а точніше через сотні років повернутись до своєї європейської сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Schuman declaration 9 May 1950.; An official website of the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en

2. Hans A. Schmitt. European Union: From Hitler to De Gaulle. New York : Van Nostrand Reinhold Company, 1969. 159 p.

3. Treaty establishing the European Coal and Steel Community, ECSC Treaty. URL: https://web.archive.org/web/20071213202339/http://europa.eu/scadplus/treaties/ecsc_en.htm

4. The Treaty of Rome 25 March 1957. URL: https://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf

5. Treaty establishing the European Atomic Energy Community. URL: https://en.wikisource.org/wiki/Treaty_establishing_the_European_Atomic_Energy_Community

5. Treaty of Brussels (Merger Treaty). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4301863>

6. Treaty on European Union – Contents Official Journal C 191, 29/07/1992 P. 0001–0110, An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A11992M%2FTXT> ; Договір про Європейський Союз (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/153773__595905

7. TREATY OF AMSTERDAM AMENDING THE TREATY ON EUROPEAN UNION, THE TREATIES ESTABLISHING THE EUROPEAN COMMUNITIES AND CERTAIN RELATED ACTS. URL: <https://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst-en.pdf>

8. TREATY OF NICE AMENDING THE TREATY ON EUROPEAN UNION, THE TREATIES ESTABLISHING THE EUROPEAN

COMMUNITIES AND CERTAIN RELATED ACTS (2001/C 80/01). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12001C/TXT&rid=10>

9. TREATY OF LISBON AMENDING THE TREATY ON EUROPEAN UNION AND THE TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COMMUNITY (2007/C 306/01) ; An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

10. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 9. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text>

11. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text11>

12. Україна отримала статус кандидата на вступ до Євросоюзу 23.06.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3513191-ukraina-otrimala-status-kandidata-na-vstup-do-evrosouzu.html>

13. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-30>

Вороніжський Я. В.,

аспірант

Національної академії внутрішніх справ

РОЛЬ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Інститут визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави в Україні (далі – ВНА) є новітнім механізмом цивільної конфіскації (конфіскації без обвинувального вироку суду), що розглядається, як один з елементів системи протидії незаконному збагаченню, корупції та іншим кримінальним правопорушенням і що введено в дію майже у кожній країні Європейського Союзу